Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

HE 163/2025 vpHE 163/2025 vp

Kirjallinen asiantuntijalausunto eduskunnan lakivaliokunnalle

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Poliisihallitukselta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle terrorismirikoksia koskevan sääntelyn muuttamiseksi (HE 163/2025 vp).

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia (39/1889), pakkokeinolakia (806/2011) ja poliisilakia (872/2011) sekä 17 muuta lakia. Rikoslain terrorismirikoksia koskeva luku korvattaisiin uudella terroristisia rikoksia koskevalla luvulla. Muutosten taustalla ovat hallitusohjelman terrorismilainsäädännön kokonaisuudistusta koskevat kirjaukset sääntelyn selkeyttämistarpeesta, kattavuuden varmistamisesta ja rangaistusten koventamisesta.

Poliisihallituksella on ollut edustaja terrorismirikostyöryhmässä ja Poliisihallitus on aiemmin antanut lausunnon Oikeusministeriölle terrorismirikos työryhmän mietinnöstä: "Terroristisia rikoksia koskevan rangaistussääntelyn uudistaminen"

1.1 Yleistä

Kokonaisuudessaan hallituksen esitys uudeksi rikoslain 34 a luvuksi terroristisista rikoksista vastaa asetettuja tavoitteita sääntelyn selkiyttämiseksi, kattavuuden varmistamiseksi ja rangaistusten koventamiseksi.

Voimassa oleva rikoslain 34 a luvun sisältö on ajan saatossa muuttunut vaikeaselkoiseksi hallituksen esityksessä kuvatulla tavalla, useiden yksittäisten muutosten johdosta, joita on tehty esimerkiksi kansainvälisten kriminalisointivelvoitteiden toteuttamiseksi. Voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyvät lakiviittaukset ovat myös heikentäneet lainsäädännön selkeyttä. Useiden muutosten johdosta lainsäädännön perustelutekstit ovat hajautuneet useisiin eri hallituksen esityksiin.

1.2 Rangaistussääntelyn selkeyttäminen

Ehdotetut kannatettavat muutokset tulevat edesauttamaan lainsäädännön selkeyttämistä verrattuna voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Hallituksen esityksessä kuvatulla tavalla voimassa olevan RL 34 a luvun perustelutekstit ovat hajaantuneet laajaan joukkoon lainvalmisteluasiakirjoja. Uuden luvun laajat säädöskohtaiset perustelut tulevat jatkossa helpottamaan lainsäädännön sisällön tulkintaa,

muodostaen yhtenäisen kokonaisuuden, jolloin sääntelyn sisällön selvittämiseksi ei tarvitse enää perehtyä useisiin aikaisempiin hallituksen esityksiin.

Rangaistussääntelyn selkeyttämistä ja niin sanottua luettavuutta edesauttaa luvun sisäisten pykälä viittausten väheneminen ja määritelmien sijoittaminen RL 34 a 1 §:ään.

Vaikka määritelmien sijoittaminen luvun alkuun ei olekaan rikoslaissa yleisesti noudatettu käytäntö, voi sen ainakin poliisin näkökulmasta todeta olevan selkeyttävä ratkaisu, kun huomioidaan määritelmien merkitys koko näitä seuraavan luvun pykälien tulkinnan kannalta.

1.3 Rangaistussääntelyn kattavuus

Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti terrorismirikokset on säädetty rangaistavaksi varsin laajasti ja ehdotetut muutokset terroristisen rikosten kriminalisoinneista edelleen lisäävät kattavuutta ja ovat kannatettavia muutoksia.

Esitetyt muutokset tulisivat entisestään lisäämään terroristisen rikosten rangaistussääntelyn kattavuutta (34 a luvun 2 § terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset: törkeä vapaudenriisto, törkeä raiskaus, törkeä ryöstö sekä törkeä lapsenraiskaus).

Rangaistussääntelyn kattavuutta lisäävät myös ehdotetut muutokset 34 a luvun 4 §:ään terrorismirikoksen valmistelusta: Toisen tekijän terrorismirikoksen valmistelu. Sekä myös tavanomaisempien esineiden, kuten esimerkiksi ajoneuvo, valmistaminen, hankkiminen, kuljettaminen, luovuttaminen, hallussapito tai käyttö, jos niillä voidaan terrorismirikoksen tekemisen yhteydessä aiheuttaa vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle. Nämä muutokset vastaavat tekotapoihin, joilla terroristisia tekoja on esimerkiksi kansainvälisesti toteutettu.

Poliisihallitus kiinnitti huomiota jo aiemmassa lausunnossaan Oikeusministeriölle 5 § Terroristiryhmän johtamisen kriminalisointiin. Hallituksen esityksen perusteella terroristiryhmän johtaminen ei jatkossakaan olisi itsenäinen kriminalisoitu teko, vaan rangaistavuuden edellytykseksi asetetaan toisen rikoksen tekeminen. Hallituksen esityksessä ratkaisua on perusteltu lähinnä rangaistuksen mittaamisen näkökulmasta.

Terroristiryhmän johtamista olisi perustellusti voinut arvioida myös toisin, jolloin rikoslain ennalta estävyys olisi toteutunut tehokkaammin. Ehdotettu lainsäädäntö näyttäisi mahdollistavan terroristiryhmän rankaisemattoman johtamisen esimerkiksi tilanteessa, jossa kyseinen terroristiryhmä on jo aiemmin toteuttanut terroristisen rikoksen ja syystä tai toisesta ryhmän johtoon asettuu uusi henkilö. Ehdotetun säädöksen mukaan ryhmän johtaminen olisi kuvatun laisessa tilanteessa sallittua toimintaa[1]. Näyttäisi siltä, että valitussa sääntelyratkaisussa terroristisia tekoja lähestytään lähinnä näkökulmasta yksittäinen

[1] HE s. 202 - 204

teko / terroristiryhmä / terroristiryhmän johtaminen, kuitenkin kansainvälisten esimerkkien perusteella voi todeta, että terroristiryhmien / järjestöjen toiminta voi olla myös pysyvämpää toimintaa ja johtajat voivat ajan mittaan myös vaihtua. Johtamistehtävän itsenäinen kriminalisointi voisi asettaa pidäkkeen johtamistehtävään asettumiselle ja mahdollistaisi poliisin puuttumisen terroristiryhmän johtamistoimintaan edellä kuvatussa tilanteessa.

1.4 Rangaistusasteikot

Hallituksen esityksessä kuvatulla tavalla joidenkin tekojen osalta rangaistusasteikko muuttuu ankarammaksi ja terroristisista rikoksista voidaan tuomita varsin tuntuvia rangaistuksia, muutokset ovat perusteltuja huomioiden tekojen moitittavuus ja vahingollisuus.

Uuden rikoslain 34 a luvun 4 § enimmäisrangaistuksen korottaminen siten, että terrorismirikoksen valmistelusta voitaisiin tuomita vankeuteen enintään kuudeksi vuodeksi, on perusteltua ja tärkeää voimassa olevaan lainsäädäntöön liittyvän ongelman korjaamiseksi.

Ehdotettu enimmäisrangaistuksen korottaminen korjaisi nykytilanteen ongelman, jossa esimerkiksi 21 luvun 6 a §:ssä rangaistavaksi säädetystä törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelusta voisi seurata ankarampi rangaistus (vankeutta enintään neljä vuotta), kuin voimassa olevan lain 34 a luvun 2 §:ssä rangaistavaksi säädetystä terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta (vankeutta enintään kolme vuotta). Nykytilanne rangaistusasteikkojen suhteen on voinut johtaa siihen, että valmistelurikoksiin on sovellettu muita kuin terrorismirikoksia koskevia säännöksiä niissä käytössä olevan korkeamman rangaistusasteikon vuoksi. Terrorismirikoksen valmistelun enimmäisrangaistuksen korottaminen osaltaan tukee sitä, että terroristiset rikokset käsitellään asianmukaisesti terroristisina rikoksina.

1.5 Salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevat lakiehdotukset

Terrorismirikosten estämisessä, paljastamisessa ja selvittämisessä korostuvat riittävien toimivaltuuksien käytön mahdollisuus sekä laajasti käytettävissä olevat salaiset tiedonhankinta- ja pakkokeinot.

Kriminalisointien teonkuvaukset edellyttävät tekijän terroristisen tarkoituksen osoittamista, minkä päätteleminen ja osoittaminen ilman riittäviä tiedustelumenetelmiä ja todisteiden hankintakeinoja on käytännössä mahdotonta.

Terroristisen rikosten vakavat seuraukset painottavat sitä, että painopiste terrorismin torjunnassa tulee olla terroristisen tekojen estämisessä, minkä vuoksi on tärkeää, että

tapahtuneiden rikoksen selvittämiseksi säädettyjen salaisten pakkokeinojen, lisäksi rikoksen estämiseksi poliisilla on kattavat salaisen tiedonhankinnan toimivaltuudet.

Pakkokeino- ja poliisilain osalta päivitykset liittyvät muutoksiin rikoslain uudessa 34 a luvussa. Muutokset ovat lähinnä teknisiä, muutokset ovat tarpeellisina ja välttämättöminä.

1.6 Muut rikoslain 34 a luvun muuttumiseen liittyvät lakiehdotukset

Voimassa olevan rikoslain 34 a luvun 7 § mukaisesti syytteen nostamisesta 34 a luvun rikoksista päättää valtakunnansyyttäjä. Valtakunnansyyttäjä määrää tällöin myös siitä, kenen on ajettava syytettä. Hallituksen esityksessä esitetään 7 § poistamista lainsäädännöstä. Ehdotettu muutos on perusteltu esityksessä kuvatuin perustein, terroristisia rikoksia ei syyteoikeudenkaan näkökulmasta ole tarpeen asettaa erityisasemaan muihin rikoslain rikoksiin verrattuna.

Poistamalla sääntely, joka voi tuottaa mahdollisia poikkeamia esitutkintalain 3 luvun 1 §:n 1 momentin määrittelemään esitutkinnan aloittamisen syytä epäillä kynnykseen, voidaan osaltaan sujuvoittaa poliisin ja syyttäjän välistä yhteistyötä terrorismirikosten esitutkinnassa.

Jari Yli-Pelkonen, poliisitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 14.11.2025 klo 09:14. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Kirjoita tähän

Jakelu

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Tiedoksi

Poliisiylijohtaja Ilkka Koskimäki
Poliisijohtaja Sanna Heikinheimo
Poliisiylitarkastaja Minna Ketola
Poliisilakimies Visa Weckström

Poliisihallitus
Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo
kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi
Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi